

(Политика, 17.4.2010)

На недавно одржаном привредном форуму у Мостару неслужбено је изнета идеја о тројним састанцима влада Србије, БиХ и Хрватске, све у циљу бољег економског повезивања. Код неких, то је одмах дочекано са ужасом и алузијама о повампирењу неке нове Југославије. Други кажу да недостаје још само конкурс за улогу новог Тита. И све то у време када пада 30 година од смрти маршала велике Југославије. Заиста, шта би данас урадио Тито? Колико једна таква личност недостаје овим просторима? И да ли уопште недостаје? Је ли Тито нацивео култ личности?

По природи сам пристрасан и увек навијам за оне државнике који када иду у посету САД прво слете авионом своје државе у ваздухопловну базу Ендрјус крај Вашингтона, па онда хеликоптером америчког председника стигну на травњак Беле куће. Уз почасне плотуне топова док високи гост излази из хеликоптера, па свечани строј свих видова америчких оружаних снага. У протеклих 20 година ниједан државник са простора бивше СФРЈ није имао такав дочек у САД. Наравно, била су друга времена. Наравно, били су и други државници...

Када је Тито бродом „галеб“ ишао у прву послератну посету Великој Британији, кроз Средоземље су уз „галеб“ у почасној пратњи пловиле две британске крстарице и један носач авиона. На гату Темзе у Лондону маршала Југославије дочекали су британска краљица Елизабета и премијер Винстон Черчил. Неко би рекао, била су то друга времена, то је историја, сплет срећних околности за Тита. Наравно, али у школи су нас учили да колико историја прави велике људе, толико и велики људи праве историју.

Економска криза у Србији све више буди сећања на оно што је Тито говорио: „фабрике радницима, оне су ваше, радничке“. Сада би на то рекли како нема више самоуправљања и демагогије. Па и нема, али има радника који леже на пругама, блокирају путеве, штрајкују глађу, преврћу контејнере у потрази за остацима хране. Да се разумемо, моја породица и са очеве и са мајчине стране је у Краљевини Југославији била доста богата. После доласка Тита на власт све су нам узели. До данас нам ништа нису вратили. Ни они социјалисти-комунисти пре, ни ове демократе сада. Па, опет, када неког свечано прате крстарице и носач авиона тај увек има моје поштовање.

Винстон Черчил је подржавао Тита не зато што је волео комунисте, већ зато што су Енглези утврдили да је допринос Титових партизана у борби против нациста много већи него припадника ЈКВ Драже Михаиловића. Јер, Тито је формирао војску коју нису имали ни француски, ни грчки, ни пољски покрет отпора. Титов сукоб са Стаљином није био из доктринарних или идеолошких разлика, већ је Стаљин у Титу видео најопаснијег конкурента у светском комунистичком покрету.

Наравно, Тито је имао и доста грешака. Злоупотребљавао је стечени углед да би што дуже остао на власти. Сурово је кажњавао оне који су били за Совјетски Савез и резолуцију Информбироа, на Голом отоку је био стаљинистички гулаг. Неки кажу гулаг за стаљинисте. Гушећи национализме Титов режим је несумњиво кршио и нека људска права. Државу није на време реформисао, дозволио је негативну селекцију кадрова у партији да би могао све то боље да контролише. Устав из 1974. године био је велика Титова грешка, многи кажу посебно у односу на аутономне покрајине.

Тито је волео живот и знао је да ужива у њему. Није присвојио ниједан динар и ниједан од многобројних поклона које је добијао од иностраних шефова држава. Све што је имао остало је бившим југорепубликама. Неговао је свој култ личности, али је његова личност била јача од његовог култа. Југословенско друштво, ипак, није постало тоталитарно.

Начин како је Тито одржао неутралну позицију Југославије између НАТО и Варшавског уговора, одбијање да прихвати совјетски модел комунизма донео му је симпатије средње класе у Југославији и подршку Запада. У покрету несврстаних Југославија је била лидер, успела је да спречи многе државе трећег света да приступе совјетском блоку, чиме су оне сачувале своју неутралност. Захваљујући Титовим способностима Југославија је неколико деценија живела у миру и релативном благостању, што није било лако и поред кредита који су стизали са Запада. Као што видимо, кредити и даље стижу, а благостања још нема...

Један од старих српских завереника из „младе Босне” покојни Васа Чубриловић имао је обичај да каже да ниједна личност у српској историји, била она краљ била принц, никада није постигла онолико колико је урадио Тито. Српски војни пилоти још лете на авионима које је направила Титова Југославија, истина треба нам годину дана да набавимо гуме за те авионе.

А можда је главна Титова мана била што није био крштен у православној цркви...